

Sebastian Płóciennik
Akademia Finansów i Biznesu Vistula – Warszawa

„Niemiecka” strefa euro? Kształt instytucjonalny ramy fiskalnej w UE a preferencje RFN

Streszczenie

Celem artykułu jest zbadanie, jak dalece preferencje Niemiec – najsilniejszej gospodarki strefy euro – znajdują odzwierciedlenie w kształcie instytucji fiskalnych na poziomie integracyjnym. W tym celu zostały przeanalizowane reguły dotyczące forsowanej orientacji polityki fiskalnej (stabilność vs wspieranie gospodarki) oraz sposobu ich egzekwowania (automatyczny vs elastyczny). Z analizy wynika, że preferencje RFN znajdują tylko częściowe odzwierciedlenie w rozwiązaniach instytucjonalnych strefy. O ile kryteria stabilności są rzeczywiście zorientowane na dyscyplinę, o tyle sposób ich przeforsowania nie ma charakteru automatycznego: pozostawia sporo przestrzeni interpretacyjnej, jest też wyraźnie upolityczniony. Powyższe okoliczności mogą przynajmniej w części wyjaśniać ostrożność Niemiec wobec pogłębienia strefy euro.

Słowa kluczowe: Niemcy, strefa euro, polityka fiskalna, procedura nadmiernego deficytu.

Kod JEL: E02, E62, F15, F45

Wstęp

Znaczenie Niemiec w strefie euro – i tak duże ze względu na rozmiar gospodarki – wzrosło w ostatniej dekadzie ze względu na odporność na kryzys i skuteczną politykę gospodarczą. W latach 2010-2016 udział gospodarki tego państwa w PKB strefy euro wzrósł dzięki szybszemu niż u innych państw członkowskich wzrostowi z 26,5% do 29,2% (dane Eurostat, por. wykres 1). Asymetria na rzecz RFN była widoczna nie tylko w danych o wzroście. Niemcy odnotowali spektakularny sukces w walce z bezrobociem, obniżając go do z rekordowego poziomu 10% w pierwszej połowie lat 2000 do niecałych 4% obecnie (por. wykres 2). Od kilku lat RFN prowadzi też bardzo konsekwentną politykę obniżania poziomu długu publicznego, który w 2010 r. przekraczał jeszcze 80%, by obecnie – dzięki nadwyżkom notowanym w budżecie (0,8% w 2017 r.) – zbliżyć go do poziomu bliskiemu kryterium 60% PKB (por. wykres 3). Pozycję gospodarki RFN cementuje dodatkowo ogromna, przekraczająca 8% PKB, nadwyżka na rachunku obrotów bieżących (por. wykres 4).

Nie brak opinii, że owa pozycja miała konsekwencje polityczne i wyrażała się w forsowaniu przez Niemcy strefie euro własnych priorytetów w polityce gospodarczej – w szczególności w sferze finansów publicznych (Stiglitz 2016; Soros 2013). Stąd blisko do wniosku, że regulacje fiskalne na poziomie UE powinny odzwierciedlać niemieckie priorytety i sposób myślenia.

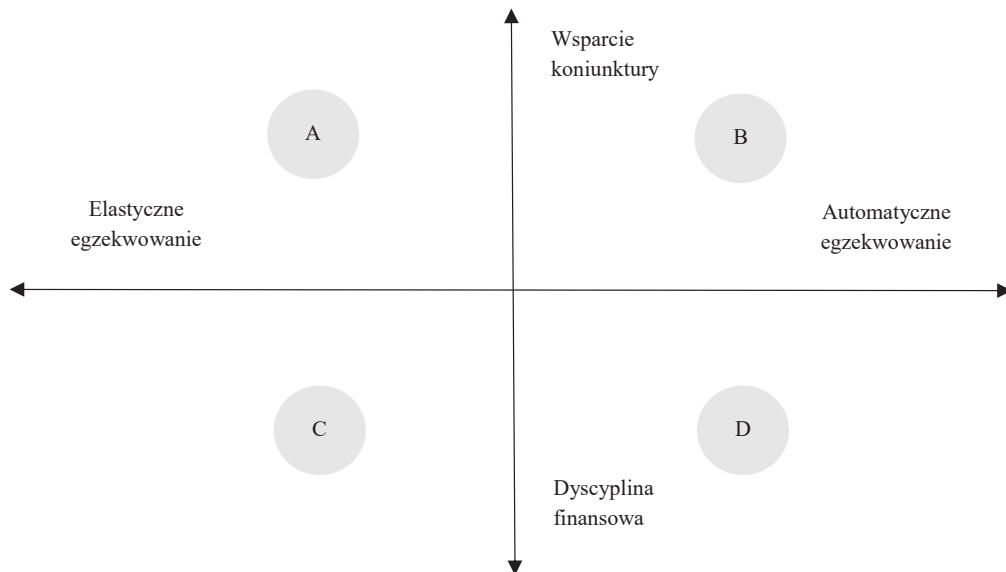
Wobec tej opinii można zgłaszać wiele zastrzeżeń. Zastanawia np. dlaczego wiele krajów wciąż mogło mieć nadmierne deficyty budżetowe i nie notowało szybkich postępów w obniżaniu zadłużenia publicznego? Ponadto rama fiskalna UE była niejednokrotnie poddawana ostrej krytyce w samych Niemczech (Sinn 2014; Weidmann 2016). Warto się zatem zastanowić – i to jest celem tego artykułu – czy konstrukcja ramy fiskalnej w strefie euro rzeczywiście odpowiadała niemieckim preferencjom.

Odpowiedź na to pytanie wymaga analizy reguł, procedur i instytucji określających, jak polityka budżetowa jest planowana, uzgadniania, wykonywana, monitorowana oraz oceniana – czyli ramy fiskalnej (za Komisją Europejską). W tym artykule proponuję syntetyczne podejście, które uwzględnia dwa obszary: reguły określające orientację polityki fiskalnej oraz sposób jej egzekwowania.

W pierwszym z nich można wyróżnić dwie skrajności: albo wyłączną orientację na utrzymywanie dyscypliny fiskalnej, albo na wspieranie wzrostu przez narzędzia polityki fiskalnej. Drugi obszar rozciąga się od egzekwowania reguł w automatyczny, techniczny sposób do rozwiązań opartych na elastyczności, deliberacji, negocjacjach między uczestnikami procedury. Powyższe skrajne rozwiązania określają przestrzeń czterech podstawowych kombinacji, które można w formie graficznej zaprezentować na ilustracji 1. Pole (A) to rama fiskalna, która

Ilustracja 1

Zarządzania fiskalne w UE: kierunki polityki i metody egzekwowania

Źródło: Opracowanie własne.

orientuje się na wspieranie koniunktury przez wydatki budżetowe oraz elastyczne egzekwowanie reguł. Pole (B) to połączenie reguł zorientowanych na wspieranie koniunktury, ale proces ich sankcjonowania odbywa się automatycznie, gdy pojawiają się określone wcześniej warunki uruchomienia tego typu polityki. Pole (C) to kombinacja reguł zorientowanych na utrzymanie dyscypliny fiskalnej, ale egzekwowanych w elastyczny sposób. Najbardziej restrykcyjna formuła reguł to pole (D), w którym mieszczą się kryteria zorientowane na stabilność, których przeforsowanie jest oparte na automatycznym mechanizmie.

Wykres 1

Stopa wzrostu PKB w strefie euro i Niemczech w latach 2010-2017 (w %)

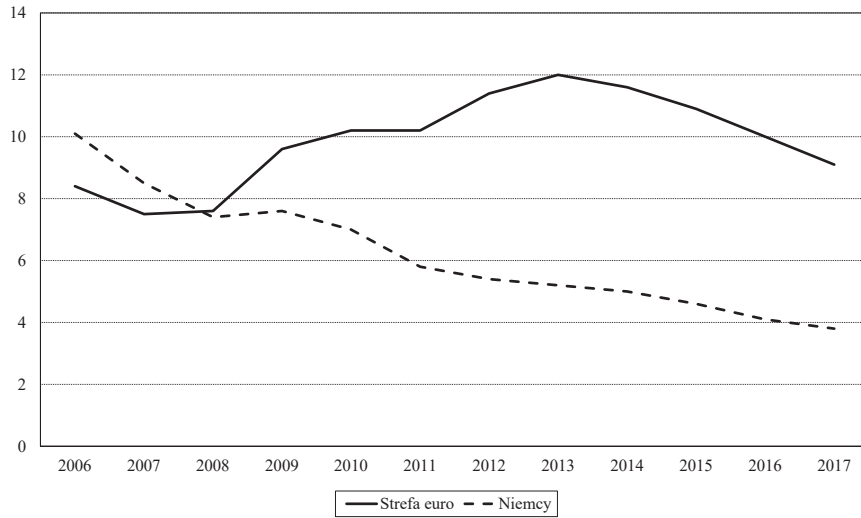
Źródło: dane Eurostatu.

W tekście stawiam hipotezę, że niemieckie preferencje fiskalne są tylko częściowo odzwierciedlone w ramie fiskalnej UE. O ile są one widoczne w zapisanych kryteriach dyscypliny, o tyle sam sposób ich egzekwowania jest pozbawiony automatyzmu i w istocie ma charakter polityczny. Za tą hipotezą przemawiają choćby wydarzenia z 2016 r.: rezygnacja z nałożenia sankcji na Hiszpanię i Portugalię – decyzja, którą Daniel Gross, dyrektor CEPS, nazwał nawet „cichą śmiercią” Paktu Stabilności i Wzrostu (Gros 2016).

Artykuł podzielony jest na dwie części. W pierwszej zostały opisane niemieckie preferencje w sferze fiskalnej – włącznie z wyjaśnieniem ich źródeł. Dzięki temu można wskazać, które miejsce „mapy” odpowiada w największym stopniu Niemcom. W drugiej części została przeanalizowana rama fiskalna UE pod kątem forsowanej orientacji polityki fiskalnej

Wykres 2

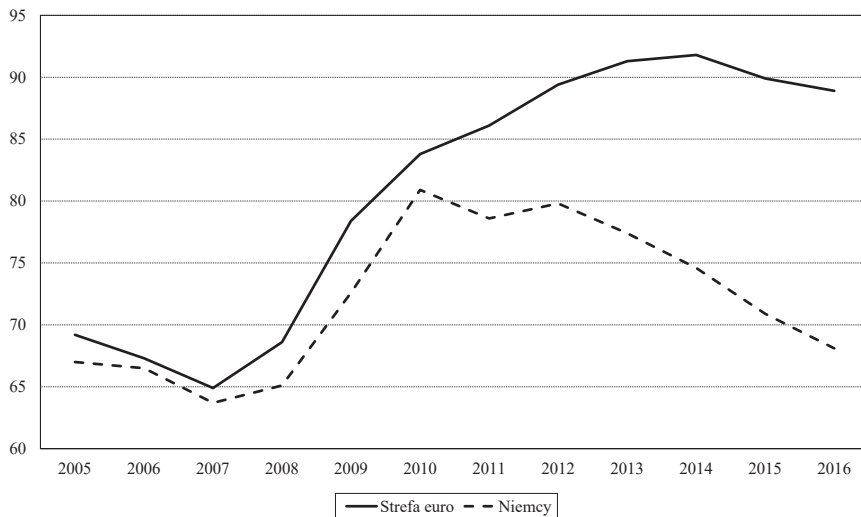
**Stopa bezrobocia w strefie euro i Niemczech w latach 2006-2017
(jako % aktywnych zawodowo)**

Źródło: jak w wykresie 1.

Wykres 3

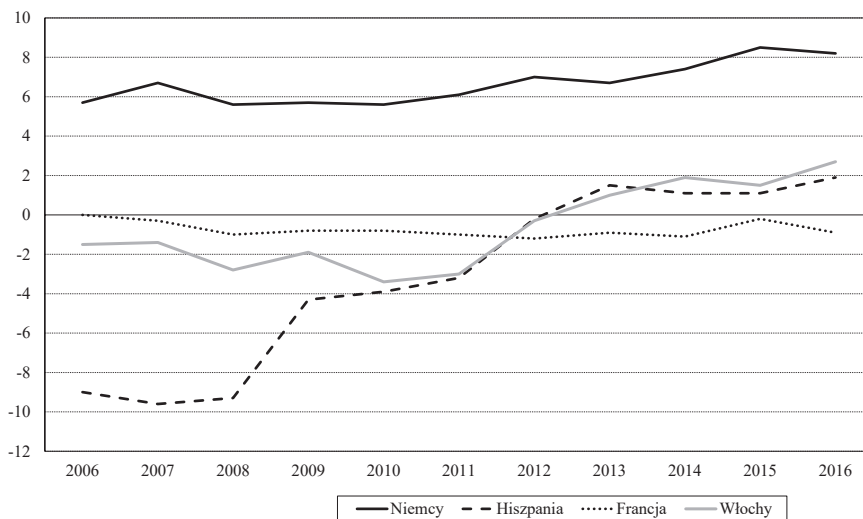
**Poziom zadłużenia sektora publicznego w Niemczech i strefie euro (średnia)
w latach 2005-2016 (w % PKB)**

Źródło: jak w wykresie 1.

Wykres 4

Saldo rachunku obrotów bieżących w Niemczech, Francji, Hiszpanii i Włoszech w latach 2006-2016 (w % PKB)

Źródło: jak w wykresie 1.

i sposobu jej egzekwowania. W konkluzjach zamykających tekst znajduje się ocena trafności hipotezy oraz krótka analiza jak dalece wnioski z analizy pozwalają zrozumieć obecną dynamikę integracji europejskiej i kontrowersje pomiędzy państwami członkowskimi. W szczególności dotyczą one tego, w jakim kierunku ma się rozwijać strefa euro.

Preferencje Niemiec

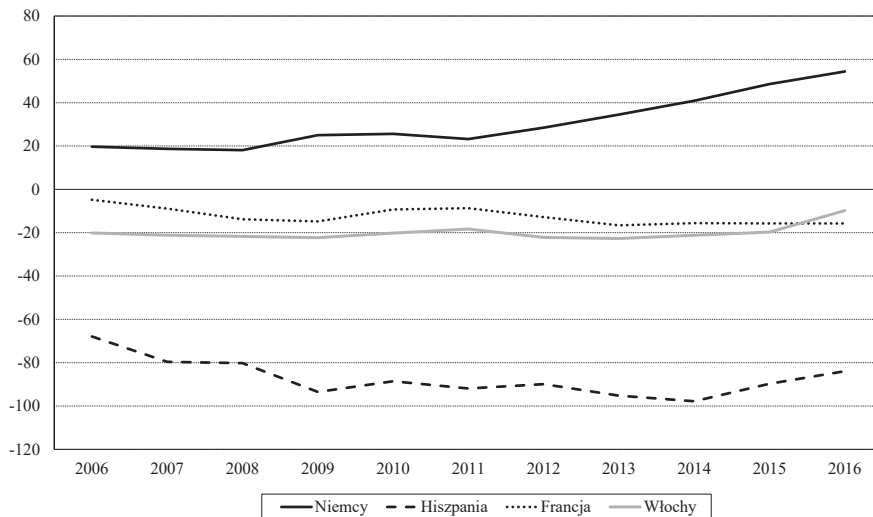
Niemieckie preferencje wobec instytucji fiskalnych na poziomie integracyjnym można wywieść z trzech obszarów: idei, struktury gospodarczej oraz interesów.

W pierwszym z nich należy przede wszystkim zwrócić uwagę na widoczny do dziś wpływ ordoliberalizmu (Dullien, Guérot 2012; Brunnermeier, James, Landau 2016). Ekonomisci i prawnicy związani z tym nurtem podkreślali prymat wolnych rynków, ale ujętych w ramy reguł gwarantujących prawidłowe funkcjonowanie mechanizmu konkurencji. Ordoliberałowie zakładali istnienie „konstytucji ekonomicznej” – zespołu automatycznie działających reguł będących poza zasięgiem zwykłej parlamentarnej większości podatkowej na naciski grup interesów. Wśród postulatów kluczowe miejsce zajmowały stabilność pieniądza i dyscyplina budżetowa rządu. „W ordoliberalnej optyce – pisał Mark Blythe – wydawanie równało się nadużyciu [...]” (Blythe 2013, s. 140). Ordoliberalizm lokuje zatem Niemcy w polu D.

Drugim ważnym czynnikiem jest model gospodarczy. W literaturze dotyczącej modeli kapitalizmów Niemcy są przedstawiane jako koordynowana gospodarka rynkowa (CME), której cechą są przede wszystkim instytucje zorientowane na stabilny, długoterminowy dostęp do czynników produkcji (Hall, Soskice 2013; Amable, Azizi 2011). Przejawia się to np. w tym, że źródłem kapitału są przede wszystkim banki, natomiast na rynku pracy przeważa stabilne zatrudnienie, które sprzyja kumulacji wąskiej, specjalistycznej wiedzy. W konsekwencji niemiecki kapitalizm ma instytucjonalne przewagi komparatywne w wytwarzaniu innowacji stopniowych, opartych na rozwijaniu jakości produktów. Ten reżim produkcji wspiera także makroekonomiczna stabilność: gwarantowanie niskiej inflacji ułatwiać ma długoterminowe kalkulacje inwestycyjne. System gospodarczy dopełnia federalna struktura państwa. To właśnie ona sprzyjała powstaniu reguł na poziomie konstytucyjnym, które ograniczają niebezpieczeństwo nadużycia (*moral hazard*) i skłania członków federacji do akceptacji mechanizmów kontrolnych. A zatem również struktura gospodarcza lokuje Niemcy na polu D.

Wykres 5

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto Niemiec, Francji, Hiszpanii, Włoch w latach 2006-2016 (w % PKB)

Źródło: jak w wykresie 1.

Wreszcie, w niemieckich preferencjach bardzo ważną funkcję pełnią także interesy. Ze względu na orientację eksportową gospodarki Niemcom zależy na stabilnych relacjach kursowych, te z kolei są w dużym stopniu zależne od konwergencji polityk makroekono-

micznych. Ponadto w przypadku Niemiec dochodzi jeszcze pozycja wierzyciela z pozycją inwestycyjną NIIP wynoszącą 54,5% PKB (por. wykres 5). W interesie Niemców jest więc istnienie międzynarodowych reguł wzmacniających interesy wierzycieli, wyłączających łatwą restrukturyzację i oddłużenie czy deprecjację długu przez wyższą inflację. Nie jest to problem abstrakcyjny: lipski ekonomista Guenter Schnabl wskazuje, że skumulowane nadwyżki bilansu obrotów bieżących osiągnęły np. w połowie 2013 r. 1663 mld euro, a majątek za granicą 1201 mld co oznacza, że w poprzedzających latach 462 mld euro zostały utracone (Greive 2014). Ekspansywna polityka fiskalna, która podbijając inflację, może zmniejszyć realną wartość długu, nie byłaby zatem w interesie gospodarki RFN.

Kierunek reform fiskalnych w Niemczech w ostatnich latach potwierdza tendencję ku polu D. W 2009 r. Niemcy wprowadziły tzw. hamulec długu w ustawie zasadniczej zobowiązujący Bund do utrzymywania deficytu strukturalnego nie wyższego niż 0,35% PKB (obowiązuje od 2016 r.), natomiast kraje związkowe do zrównoważonych budżetów (obowiązuje od 2020 r.) (Deutsche Bundesbank 2011). Niektóre kraje przyjęły ją także we własnych konstytucjach. Jedynie w wyjątkowych sytuacjach katastrof naturalnych lub ciężkich recesji możliwe są odstępstwa od tych reguł – choć warunkiem utrudniającym korzystanie z tej opcji jest uchwała Bundestagu. Jeśli Bund przekracza dopuszczalną kwotę nowego zadłużenia, środki muszą trafić na specjalne konto kontrolne (nie więcej niż 1,5% PKB) i ulegać redukcji. Co więcej, w konstytucji wprowadzono niezależną Radę Stabilności. Jej zadaniem jest nadzorowanie finansów publicznych, w szczególności postępów w sanacji budżetów państw związkowych.

Instytucje zarządzania fiskalnego w strefie euro

Reguły fiskalne w UE zostały zawarte w Pakcie Stabilności i Wzrostu z 1997 r., który pod groźbą nałożenia sankcji finansowych zobowiązywał państwa członkowskie do dyscypliny fiskalnej. W reakcji na krytykę został on w 2005 r. zreformowany i wyraźnie „zmiękczony”. Kierunek odwrócił się po kryzysie 2008-2009, gdy zaczęto wprowadzać ostrzejsze regulacje w ramach tzw. Sześciopaku (*Six-pack*) z końca 2011 r. oraz Paktu Fiskalnego (*Fiscal Compact*), który wszedł w życie na początku 2013 r. Kolejne zmiany wzmacniające nadzór nad polityką budżetową państw członkowskich strefy euro pojawiły się w maju 2013 r. w tzw. Dwupaku (*Two-pack*).

Kryteria

Analizując ramę fiskalną z punktu widzenia „orientacji” polityki, dostrzec można wyraźny prymat dyscypliny finansowej (pola C i D). W pierwszej kolejności jest on forsowany przez kryteria numeryczne odnoszące się do stanu finansów publicznych: dopuszczalną

wysokość deficytu sektora finansów publicznych (3% PKB) oraz zadłużenia publicznego (nie więcej niż 60% PKB). W trakcie ostatnich reform wprowadzono dodatkowo zasadę, że jeśli państwo członkowskie ma dług wyższy niż 60%, to musi obniżyć różnicę między jego aktualną wysokością długu a kryterium o przynajmniej 5%, rocznie licząc średnio w okresie 3 lat (tzw. zasada 1/20).

O orientacji ramy fiskalnej wiele mówią też tzw. kryteria prewencyjne, które mają na celu utworzenie w budżetach państw członkowskich przestrzeni wydatkowej na czas gorszej koniunktury tak, by nie pojawiło się zagrożenie dla stabilności fiskalnej. Chodzi o średniookresowy strukturalny cel budżetowy (*Medium-Term Budgetary Objective*, MTO), do którego powinny dążyć państwa członkowskie w planowaniu swoich finansów publicznych. Aby móc monitorować i oceniać czy dany kraj znajduje się na ścieżce pozwalającej osiągnąć MTO, dodano jeszcze wskaźniki dopuszczalnego wzrostu wydatków sektora publicznego, które w zasadzie nie mogą rosnąć szybciej niż potencjalny średniookresowy wzrost gospodarczy. Element prewencyjny został wzmocniony dodatkowo przez Pakt Fiskalny, który zobowiązuje sygnatariuszy do wprowadzenia do krajowego ustawodawstwa zapisów ograniczających możliwość powstania deficytu strukturalnego większego niż 0,5% PKB (dla krajów z długiem poniżej 60% PKB większego niż 1% PKB). Ponadto powinny one utworzyć mechanizmy automatycznie działające w kierunku przywracania równowagi budżetowej.

Sposób egzekwowania

Sposób egzekwowania kryteriów ma charakter upolityczniony (obszary A i C na ilustracji 2). Decydują o tym następujące cechy:

Po pierwsze, w mechanizm kontroli zaangażowane są Komisja Europejska i głosujące w Radzie państwa członkowskie – podmioty o zdecydowanie szerszych celach, niż sfera fiskalna. Nie można wykluczać, że negocjacje między nimi będą częścią szerszych uzgodnień politycznych, co w oczywisty sposób osłabia egzekwowanie reguł. Próbą skorygowania tego procesu było wprowadzenie przez Dwupak niezależnej Europejskiej Rady Fiskalnej (ERF), która ma monitorować stosowanie reguł przez Komisję i Radę. Jednak wyrażane przez nią zalecenia nie mają charakteru wiążącego: jeśli Komisja chce odstąpić od propozycji ERF, musi to jedynie wyjaśnić.

Po drugie, egzekwowanie reguł fiskalnych nie ma charakteru automatycznego: to skomplikowana, stopniowana procedura, w której zakres wchodzi wiele raportów, propozycji, rekomendacji i głosowań – ze stopniowo rosnącym zagrożeniem sankcjami. Na etapie prewencyjnym państwa członkowskie składają Programy Stabilizacji, Narodowe Programy Reform oraz podlegają prewencyjnej kontroli budżetu, w niewielkim stopniu są natomiast eksponowane na sankcje. Etap korekcyjny – procedura nadmiernego deficytu (EDP) – tak-

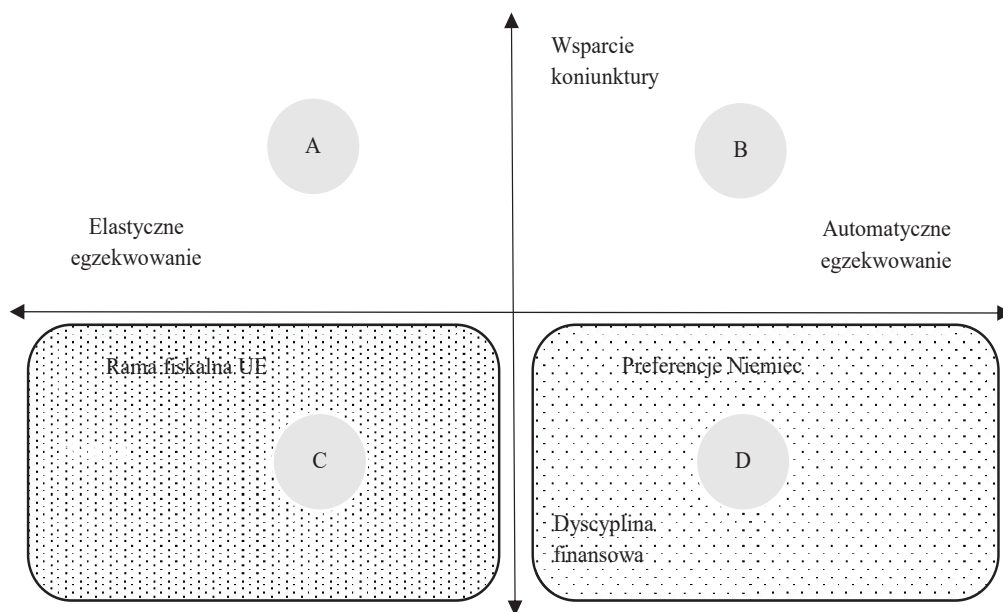

że obejmuje wiele raportów, opinii, propozycji, wyjaśnień państw członkowskich, które w pierwszej kolejności mają doprowadzić do stwierdzenia naruszenia reguł i otwarcia procedury. Już na tym etapie mogą pojawić się pewne sankcje, ale głównym celem jest sformułowanie rekomendacji dla państwa członkowskiego dotyczące reform i zmian w finansach publicznych. Jeśli państwo nie czyni postępów, KE może rekomendować Radzie „wezwanie do podjęcia działań”. Stąd już zdecydowanie bliżej do sankcji, których najsurowszą formą jest kara finansowa w wysokości do 0,5% PKB. W ostatnich latach groźba sankcji została wzmocniona wprowadzeniem nowej metody głosowania w Radzie tzw. odwróconą większością kwalifikowaną (*Reverse Qualified Majority Voting*, RQMV). Oznacza ona, że odpowiednie propozycje Komisji zostają przyjęte, jeśli nie zagłosuje przeciw nim kwalifikowana większość krajów członkowskich.

Po trzecie, elastyczności procedury sprzyja liczba aż 5 kryteriów, jak również dość szerokie możliwości dokonania specyficznej, zindywidualizowanej oceny. Komisja ma w tej sferze wiele przestrzeni interpretacyjnej: np. w ocenie kryterium deficytu może uwzględnić szoki zewnętrzne, koszty reform bądź też uznać, że odstępstwo jest niewielkie i przejściowe lub państwo podejmuje wystarczająco dużo działań na rzecz konsolidacji

Ilustracja 2

Zarządzanie fiskalne w strefie euro i preferencje Niemiec

Źródło: opracowanie własne.

fiskalnej. Dodatkową kwestią jest też jakość samych kryteriów, w szczególności kryterium MTO, które ze względu na swój strukturalny charakter jest dość trudne do obliczenia. Masten i Grdovic wykazali, że oceny Komisji Europejskiej w 40% niewłaściwie oceniały kierunek polityki fiskalnej i mogły zmuszać państwa członkowskie do podejmowania procyklicznego zacieśnienia (Masten, Grdović Gnip 2016). W podobny sposób argumentowali inni eksperci, np. Claeys, Darvas i Leandro z Bruegel (Claeys, Darvas, Leandro 2016) czy Międzynarodowego Funduszu Walutowego (Andrle i in. 2015). Osłabia to wiarygodność Komisji i otwiera drogę ku bardziej elastycznym interpretacjom w procedurach Paktu.

Podsumowanie

Niemieckie preferencje dotyczące architektury fiskalnej orientują się na przestrzeganie dyscypliny finansowej oraz możliwie automatyczne jej egzekwowanie. Rama fiskalna w UE zasadniczo odpowiada niemieckim preferencjom w pierwszym zakresie: wszystkie kryteria stawiają na utrzymanie dyscypliny fiskalnej. Inaczej wygląda natomiast egzekwowanie: rama fiskalna ma bardzo upolityczniony, deliberatywny charakter, istnieje wiele wyjątków i ogólnych reguł interpretacyjnych. Ten wniosek potwierdza hipotezę postawioną na początku artykułu.

Takie wyjaśnienie pozwala na właściwe odczytanie dyskusji i sporów o przyszłość strefy euro. Punktem odniesienia dla nich jest pozycja Francji, która domaga się utworzenia stanowiska wspólnego ministra finansów dla strefy euro. Stoi za tym wizja wyraźnie etatystyczna: powołania z nadania politycznego urzędnika, który będzie interpretował sytuację fiskalną w sposób możliwie szeroki i mediował między zainteresowanymi stronami. Oznaczałoby to ugruntowanie politycznego sposobu egzekwowania reguł. Niemcy mogliby się zgodzić na powołanie ministra, ale pod warunkiem, że byłby on w istocie niezależnym egzekutorem reguł dyscypliny fiskalnej. W ten sposób rama fiskalna przesunęłaby się znacząco ku automatyzmowi w forsowaniu reguł. Podobna kontrowersja dotyczy innego francuskiego pomysłu – utworzenia wspólnego budżetu dla strefy euro. Dla prezydenta Macrona byłoby to narzędzie wspierania inwestycji i pobudzania wzrostu gospodarczego w krajach ogarniętych kryzysem. W optymalnej wersji to podejście powinno znaleźć także odzwierciedlenie w kryteriach ramy fiskalnej, które nie powinny orientować się wyłącznie na dyscyplinę w finansach publicznych. Niemieckie stanowisko z kolei zakłada utrzymanie restrykcyjnych regulacji, a kwestię wspierania w sytuacji kryzysu pozostawić niezależnemu Europejskiemu Funduszowi Walutowemu (dziś to Europejski Mechanizm Stabilizacyjny, ESM), który zawierałby z państwami formalne porozumienia określające skalę pomocy i obowiązki beneficjenta do przeprowadzenia np. reform finansów publicznych.

Bibliografia

- Amable B., Azizi K. (2011), *Varieties of capitalism and varieties of macroeconomic policy. Are some economies more procyclical than others?*, Max-Planck-Inst. für Gesellschaftsforschung (MPIfG discussion paper, 11/6), Köln.
- Andrle M., Bluedorn J., Eyraud L., Kinda T., Koeva Brooks P., Schwartz G., Weber A. (2015), *Reforming Fiscal Governance in the European Union*, „IMF Staff Discussion Note“, 15.09, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2015/sdn1509.pdf> [dostęp: 02.08.2016].
- Blyth M. (2013), *Austerity. The history of a dangerous idea*, Oxford University Press, Oxford, New York.
- Brunnermeier M.K., James H., Landau J-P. (2016), *The euro and the battle of ideas*, Princeton University Press, Princeton.
- Claeys G., Darvas Z., Leandro Á. (2016), *A proposal to revive the European Fiscal Framework*, (w:) „Bruegel Policy Contribution“, March, http://bruegel.org/wp-content/uploads/2016/03/pc_2016_07.pdf [dostęp: 11.08.2016].
- Deutsche Bundesbank (2011), *The debt brake in Germany – key aspects and implementation*, „Monthly Report“, October, https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Publications/Monthly_Report_Articles/2011/2011_10_debt_brake_germany.pdf?__blob=publicationFile [dostęp: 11.08.2016].
- Dullien S., Guérot U., (2012), *The long shadow of ordoliberalism: Germany's approach to the euro crisis*. European Council on Foreign Relations (ECFR) (Policy Brief, 49), http://www.ecfr.eu/page/-/ECFR49_GERMANY_BRIEF.pdf [dostęp: 21.04.2018].
- Greive M. (2014), *Kapitalabflüsse: „Weltweit finanzieren unsere Ersparnisse Konsum“*, „Die Welt“ 02.01., <https://www.welt.de/finanzen/geldanlage/article123455116/Weltweit-finanzieren-unsere-Ersparnisse-Konsum.html> [dostęp: 20.03.2018].
- Gros D. (2016), *The Silent Death of Eurozone Governance*. Project Syndicate, <https://www.project-syndicate.org/commentary/eu-fiscal-rules-not-enforced-spain-portugal-by-daniel-gros-2016-08> [dostęp: 11.08.2016].
- Hall P.A., Soskice D.W. (2013), *Varieties of Capitalism. Institutional Foundations of Comparative Advantage*, Oxford University Press, Oxford.
- Masten I., Grdović Gnip A. (2016), *Stress testing the EU fiscal framework*, Center for Economic Policy Research (VOX CEPR's Policy Portal), <http://voxeu.org/article/stress-testing-eu-fiscal-framework> [dostęp: 04.12.2016].
- Sinn H-W. (2014): *Europe's Next Moral Hazard*, Project Syndicate, <https://www.project-syndicate.org/commentary/hans-werner-sinn-laments-the-renewed-run-up-in-public-debt-in-key-eurozone-economies> [dostęp: 03.08.2016].
- Soros G. (2013), *Germany's Choice*, Project Syndicate, <https://www.project-syndicate.org/commentary/a-simple-solution-to-the-euro-crisis-by-george-soros> [dostęp: 19.03.2018].
- Stiglitz J.E. (2016), *The euro. And its threat to the future of Europe*, Allen Lane, London.
- Weidmann J. (2016), *Bundesbank-Präsident Jens Weidmann: „Viele Menschen empfinden einen Kontrollverlust“*, „Handelsblatt“, 24.11., <http://www.handelsblatt.com/my/finanzen/geldpolitik/bundesbank-praesident-jens-weidmann-viele-menschen-empfinden-einen-kontrollverlust/14890262-all.html> [dostęp: 19.03.2018].

“German” Euro Area? The Institutional Shape of the Fiscal Framework in the EU and Preferences of the Federal Republic of Germany

Summary

The aim of the article is to examine how far the preferences of Germany – the strongest economy in the euro area – are reflected in the shape of fiscal institutions at the integration level. Having this in mind, the author analysed the rules related to the forced orientation of the fiscal policy (stability vs supporting the economy) as well as the way of enforcement thereof (automatic vs flexible). The analysis shows that the FRG preferences are only partly reflected in the institutional resolutions of the area. If the stability criteria are really oriented on discipline, then the way of enforcement thereof is not automatic: it leaves quite a big room for interpretation and is also clearly politicized. The above-specified circumstances may at least partly explain the Germany’s caution about the deepening of the euro area.

Key words: Germany, euro area, fiscal policy, excessive deficit procedure.

JEL codes: E02, E62, F15, F45

Artykuł zaakceptowany do druku we wrześniu 2018 r.

Afiliacja:

dr hab. Sebastian Płóciennik

Akademia Finansów i Biznesu Vistula

Wydział Biznesu i Stosunków Międzynarodowych

ul. Stokłosa 3

02-787 Warszawa

e-mail: s.plociennik@vistula.edu.pl